

Ik oordeel niet over hoe
anderen hun rijkdom of kunst
gebruiken, dit is hoe ik het doe

**Thomas Kaplan, verzamelaar van Hollandse
meesters, de Verdieping 2|3**

AM | REDACTIE 020-562 9444 | KLANTENSERVICE 088-056 1588 | BEZORGING 088-056 1599

FOTO PATRICK JONGE

Partijverbod

'Je moet goed vaststellen
waar de grens ligt van de
vrijheid van meningsuiting'

de Verdieping **6**

Groene gids

Voorkom bonje met
de burens bij het plaatsen
van zonnepanelen

duurzaamheid&natuur **9**

Rozemarijn van 't Einde

'Ik zou niet fulltime willen
werken. Ik wil ook tijd hebben
voor klimaatacties.'

religie&filosofie **10**

Nieuw leven

Wat kan ballet
toevoegen aan het
'Requiem' van Verdi?

cultuur&media **12**

Thomas Kaplan interview

De Amerikaanse miljardair Thomas Kaplan bezit zeventien Rembrandts, een Vermeer en talloze andere Hollandse meesters. Niet één hangt er bij hem thuis. Hij leent ze nu aan het Rijksmuseum en De Hermitage. 'Je kunt zo'n schilderij toch niet voor jezelf houden?'

Thomas Kaplan voor zijn 'Minerva' van Rembrandt van Rijn.

Miljardair kocht Rembrandts 'als een stofzuiger', nu leent hij ze uit

tekst **Harmen van Dijk**
foto's **Patrick Post**

De Amerikaanse miljardair Thomas Kaplan vindt het een "enorm genot" dat in twee Amsterdamse musea schilderijen uit zijn privécollectie te zien zijn. In het Rijksmuseum is zojuist 'Zittende Virginaalspeelster' opgehangen in de grote Vermeer-tentoonstelling, die donderdag opent. Het is de enige Vermeer ter wereld die in privébezit is. In de Hermitage is sinds dit weekend 'Rembrandt en zijn tijdgenoten' te zien. Een tentoonstelling met Hollandse meesters uit de 17de eeuw; Ferdinand Bol, Jan Steen, de enige Carel Fabritius in privébezit en twee van de zeventien schilderijen die Kaplan bezit van zijn grote idool Rembrandt van Rijn.

De zestigjarige miljardair, gestoken in een onberispelijk maatpak, zit ontspannen op een bankje in de Hermitage. Op zijn revers heeft hij

de Orde van Oranje Nassau gespeld, een onderscheiding die hij kreeg voor zijn inzet voor de Nederlandse cultuur. Tevreden kijkt hij naar de Hollandse meesters uit zijn verzameling die hij The Leiden Collection noemt – een hommage aan de geboortestad van Rembrandt. Hij ziet zijn schilderijen enkel in musea, want in zijn huizen in New York en Parijs hangt er niet één. "Mensen vragen me vaak waarom ik ze niet aan de muur hang. Ik vraag dan: hoe kun je zo iets voor jezelf houden? De meeste schilderijen die ik heb komen uit privéverzamelingen. Ze waren nooit te zien, maar nu wel. Dat is onze benadering."

Kaplan begon aan het begin van deze eeuw te verzamelen, samen met zijn vrouw Daphne Recanat. Ze kochten als bezetenen, vaak een kunstwerk per week. Hollandse meesters wilden ze hebben, Rembrandt en zijn tijdgenoten. "De stofzuiger", noemden ze me in de kunsthandel", zegt hij lachend. Hij vertelt graag hoe hij de Vermeer in handen kreeg. "Ik wilde een zelfportret van Rembrandt kopen, van een casino-

'Ik herinner m'n gevoel toen ik voor het eerst een Rembrandt zag niet, maar ik wilde ieder weekend terug'

Thomas Kaplan

baas in Las Vegas die in geldproblemen zat. Hij zei: je krijgt hem alleen als je de Vermeer erbij neemt." Lachend: "Je kunt mij chanteren met een fantastisch aanbod."

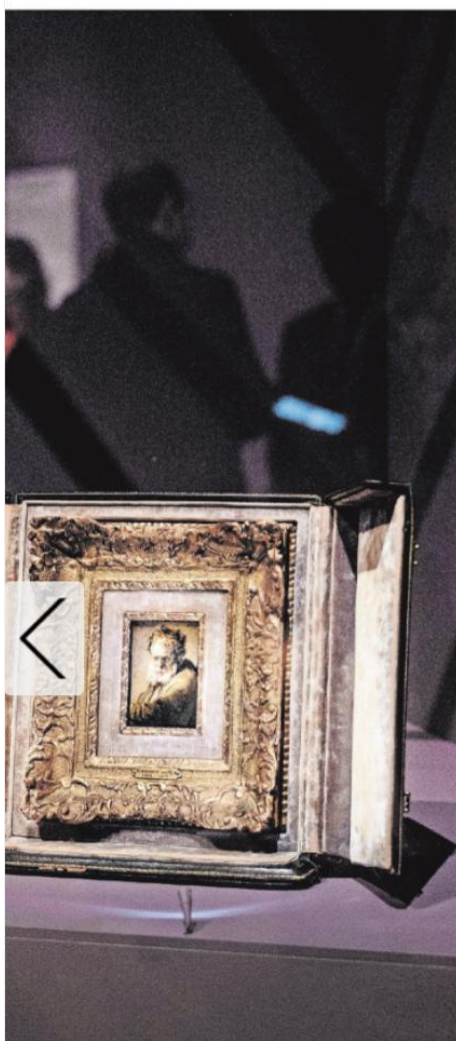
Grootste aller tijden

Hoe bijzonder ook, zo'n Vermeer, het ging hem om de Rembrandt. Want dat is volgens Kaplan de grootste aller tijden. "Hij was de eerste schilder die de ziel wist te raken. Hij maakte de weg vrij voor kunstenaars om hun eigen waarheid en schoonheid te laten zien." Dat had zeker te maken met de tijd waarin Rembrandt leefde, denkt hij. "De Nederlanden wierpen in de Tachtigjarige Oorlog de ketenen af van het Spaanse rijk en van de door religie gedomineerde kunst. Niet alleen op zijn tijdgenoten had hij veel invloed, maar ook op de grote namen die volgden: Goya, Delacroix, Turner, Van Gogh, Picasso, Francis Bacon – ga maar door. Zoveel kunstenaars noemen hem als grootste voorbeeld. Hij was zijn tijd vooruit."

Om die boodschap te verspreiden – hij noemt zich grappend een evan-

Links: Rembrandt, 'Borstportret van een oude man met baard'. Boven: Isaac de Jouderville, kopie van Rembrandts 'Zelfportret in oosterse kleding'.

gelist van Rembrandt – leent hij de werken zoveel mogelijk uit. Ook de werken van de andere 17de eeuwse schilders die hij verzamelt gaan de wereld over. The Leiden Collection bestaat uit meer dan 250 werken, Kaplan omschrijft het als een kunstbibliotheek voor oude meesters.

Ja, hij en zijn vrouw willen zo iets teruggeven aan de wereld. Maar op de vraag of dit voortkomt uit een ongemak over hun enorme rijkdom, zoals collega-miljardairs als Warren Buffett en Bill Gates dat wel uiten, antwoordt hij met een zeer beslist 'nee'. "Ik doe het omdat het vanzelf komt bij mij. Er is geen ander motief, ik oordeel ook niet over hoe anderen hun rijkdom of kunst gebruiken, dit is hoe ik het doe." Zijn vermogen stelt hem in staat zijn passies grootschalig uit te leven. Naast Rembrandt is hij totaal gefascineerd door grote karchtigen. Hij koopt overal in de wereld natuurgebieden aan waar tijgers, luipaarden en panthers de ruimte krijgen. Hij is mede-oprichter van Panthera, een organisatie die karchtigen beschermt.

De passie voor Rembrandt ont-

viamde al vroeg, toen zijn moeder hem op 6-jarige leeftijd meenam naar het Metropolitan Museum in New York. "Ik herinner me niet wat ik voelde toen ik voor het eerst een Rembrandt zag. Maar ik wilde ieder weekend terug. Toen mijn moeder me voor de afwisseling meenam naar het Museum of Modern Art stond ik boos, met gekruiste armen naar een wit canvas met één lijn te kijken en zei: Ik wil naar Rembrandt." Lachend: "Het trauma dat ik was gemarteld met hedendaagse kunst en de bevrijding om gewoon weer naar de Rembrandt te mogen; dat staat in mijn geheugen gegrift." Toen hij later mocht kiezen waar de vakantie naartoe zou gaan, koos hij voor Amsterdam. "Ik wilde naar de stad waar Rembrandt had gewoond." Kaplan ging naar kostschool in Zwitserland en studeerde geschiedenis in Oxford. Dat hij vervolgens terecht kwam in de handel in grondstoffen, waarmee hij zijn enorme fortuin vergaarde, was "echt toeval". Hij bleek nogal talentvol in het voorstellen welke grondstoffen sterk in waarde zouden gaan stijgen. Vooral

'Ik werd overvallen door een verzameldrift waarvan ik niet wist dat ik die in me had'

Thomas Kaplan

met het tijdig investeren in kostbare metalen als goud en platina had hij succes. "Ik weet nog steeds heel weinig van geologie en mijnbouw. Mijn talent is, denk ik, dat ik lessen uit de geschiedenis kan toepassen in zaken, zodat ik mijn concurrenten net een stap voor ben."

Met hetzelfde inzicht begon hij aan zijn kunstverzameling. "Ik was in het Rijksmuseum ook verliefd geworden op Gerrit Dou, maar ik had nooit gedacht dat ik een schilderij van hem zou kunnen kopen. Dat ik ooit een Rembrandt zou bezitten lag al helemaal buiten mijn voorstellingsvermogen. Tot ik in 2003 Sir Norman Rosenthal van de Londense Royal Academy sprak, die zei dat schilderijen uit de 17de eeuw enigszins ondergewaardeerd waren. De handelaren wisten waar de stukken waren, maar hadden geen kopers." Hij rook een kans, al bezweert de miljardair dat hij kunst nooit zal zien als enkel een goede investering.

"Als ik iets zag dat ik mooi vond, kostte het me een minuut om te beslissen. Ik werd overvallen door een verzameldrift waarvan ik niet wist dat ik die in me had. Er was een trio handelaren dat zich realiseerde dat we heel veel wilden kopen, desnoods één 's ochtends en één 's avonds. Ze kwamen altijd eerst naar mij. Dat is wanneer passie, kapitaal en een bepaalde smaak samenkomen. Een dodelijke combinatie noem ik dat. Mijn wens was de mooiste collectie aan te leggen die er is. Terwijl ik nog geen idee had wat dat betekende."

Elkaars blik vangen

Het kwartje viel toen hij één van de werken uitleende aan het Getty Museum in Los Angeles, 'De jongen met de tulband' van Jan Lievens. "Ik zag een schoolklas langs het schilderij lopen en één meisje bleef staan. Ik zag hoe het meisje en de jongen op het schilderij elkaars blik ving. Dat was een beslissend moment voor ons: die kunst moet door iedereen gezien worden. Ik realiseerde me dat ik daarmee de connectie kon maken tussen mensen."

Kaplan gelooft dat de kunst van Rembrandt en zijn tijdgenoten men-

sen over de hele wereld raakt en kan verbinden. "Het herinnert ons aan de dingen die we delen in plaats van ons scheiden. Zelf heb ik een zeer kosmopolitische opvoeding gehad: kostschool in Zwitserland, universiteit Oxford, ik ben in 110 landen geweest. Ik ben Joods, maar heb met veel Arabieren samengewerkt. Mijn naaste medewerker is Iranier, ik leef met mijn gezin in de Verenigde Staten en Frankrijk, mijn drie kinderen spreken Frans en Hebreeuws."

Door zijn kunst te laten reizen hoopt hij "bruggen te bouwen, tolerantie en begrip te kweken" tussen volken, culturen en religies. Hoog gegrepen, geeft hij toe. "En helaas moet ik zeggen dat er nog steeds veel werk te verzetten is. Ik weet hoe barbaars mensen kunnen zijn."

Momenteel houdt hij zich bijna dagelijks bezig met de oorlog in Oekraïne. "Ik ben voorzitter van Aliph, de organisatie die is opgericht door Frankrijk en de Verenigde Arabische Emiraten om cultureel erfgoed in oorlogsgebieden te beschermen. Een week geleden heb ik getekend voor nog eens twintig generatoren voor musea in Oekraïne, we hebben al 180 instellingen kunnen helpen. Aliph heeft een groep die snel in actie kan komen om kunstschatten in veiligheid te brengen als musea getroffen worden door bommen."

Kieskeurig is Kaplan nooit geweest in de landen die zijn kunst mogen lenen. The Leiden Collection is te zien geweest van China tot Abu Dhabi. Maar Rusland is voorlopig van de lijst geschrapt. "Ik heb fantastische ervaringen met de Hermitage in Sint-Petersburg en het Pushkin Museum in Moskou. Maar ik steun Oekraïne. Ik ben geen pacifist en geloof in goed en kwaad. Een kortstondig nationalist kan de geschiedenis de foute kant op sturen."

Toch heeft hij zijn geloof in de heilzame werking van kunst geenszins verloren. "Ik zeg altijd: Rembrandt kan de wereld redden. Want hij staat voor schoonheid, waarheid en goedheid."

Kunst was veilig

Ondertussen gaat het met de aankoop van kunst wat minder hard, geeft hij tot zijn spijt toe. Tegenwoordig wordt er niet meer iedere week, maar hooguit een keer per jaar een kunstwerk aan de collectie toegevoegd. In 2008, aan het begin van de financiële crisis, droogde het aanbod op. "Je zou verwachten dat veel mensen hun kunst toen zouden verkopen, maar het tegenovergestelde gebeurde: mensen hielden ze juist vast. De waarde van geld was onduidelijk geworden, kunst was veilig." Alleen als mensen echt in geldnood kwamen, viel er nog wat te handelen – zoals de Rembrandt en de Vermeer van die casinobaa's.

Sporadisch komen er nog wel Rembrandts op de markt. Zoals onlangs 'De Vaandeldrager' die voor het Rijksmuseum werd aangekocht. Nee, Kaplan heeft niet overwogen daar op te bieden. "Ik wist dat het naar een museum zou gaan. Ik zal nooit bewust tegen een museum bieden. Daar is het werk voor iedereen te zien en dat is de bedoeling."

Rembrandt en tijdgenoten

historiestukken uit The Leiden Collection; t/m 27 augustus, Hermitage Amsterdam
Vermeer: 10 februari - 4 juni, Rijksmuseum Amsterdam

Trouw	February 7, 2023	Harmen van Dijk
Evangelist of Rembrandt		
<p>Thomas Kaplan, interview - <i>billionaire Thomas Kaplan owns seventeen Rembrandts, a Vermeer, and countless other Dutch masters. Not one of them is hanging in his home. He now loans them to the Rijksmuseum and The Hermitage. "You cannot keep a painting like that to yourself, can you?"</i></p>		
<p>Billionaire bought Rembrandts "like a vacuum cleaner," now he loans them out</p> <p>The American billionaire Thomas Kaplan finds it a "great pleasure" that paintings from his private collection are on display in two Amsterdam museums. The Rijksmuseum has just hung "Lady Seated at a Virginal" in the great Vermeer exhibition, which opens Thursday. It is the only Vermeer in the world that is privately owned. Since this weekend, "Rembrandt and his contemporaries" can be seen in the Hermitage. An exhibition with Dutch masters from the 17th century: Ferdinand Bol, Jan Steen, the only privately owned Carel Fabritius, and two of the seventeen paintings Kaplan owns by his great idol Rembrandt van Rijn.</p> <p>The sixty-year-old billionaire, dressed in an impeccably tailored suit, is sitting relaxed on a bench in the Hermitage. On his lapel, he inns the Order of Orange-Nassau, an award he received for his commitment to Dutch culture. Satisfied, he looks at the Dutch masters in his collection, which he calls The Leiden Collection – an homage to Rembrandts' hometown. He only sees his paintings in museums because none are in his New York and Paris homes. "People often ask me why I do not hang them on the wall. I then ask: how can you keep something like that to yourself? Most of the paintings I have come from private collections. They were never seen, but now they are. That's our approach."</p> <p>Kaplan and his wife, Daphne Recanati, began collecting at the beginning of this century. They bought like mad, often a piece of art a week. Dutch masters they wanted, Rembrandt and his contemporaries. "The vacuum cleaner," they called me in the art trade," he says, laughing. He likes to talk about how he got his hands on the Vermeer. "I wanted to buy a self-portrait by Rembrandt from a casino boss in Las Vegas who was in financial trouble. But, he said: you only get it if you take the Vermeer with it." Laughing: "You can blackmail me with a fantastic offer."</p> <p>Greatest of all time</p> <p>As extraordinary as such a Vermeer was, he was all about the Rembrandt. Because according to Kaplan, that is the greatest of all time. "He was the first painter who knew how to touch the soul. He paved the way for artists to show their own truth and beauty." He thinks that this certainly had to do with the time in which Rembrandt lived. "In the Eighty Years' War [Tachtigjarige Oorlog], the Netherlands threw off the chains of the Spanish empire and of art dominated by religion. Not only did he have a lot of influence on his contemporaries, but also on the big names that followed: Goya, Delacroix, Turner, Van Gogh, Picasso, Francis Bacon – you name it. So many artists cite him as their most remarkable example. He was ahead of his time."</p> <p>To spread that message – he jokingly calls himself an evangelist of Rembrandt – he loans the works as much as possible. The paintings of the other 17th-century painters he collects also travel the world. Consisting of more than 250 works, Kaplan describes The Leiden Collection as an art library of old masters.</p> <p>Yes, he and his wife want to give something back to the world. But when asked if this arises from an unease about their vast wealth, as fellow billionaires like Warren Buffet and Bill Gates do express, he answers with a very definite "no". "I do it because it comes naturally to me. There is no other motive,</p>		

nor do I judge how others use their wealth or art; this is how I do it.” His wealth allows him to indulge his passions on a grand scale. Besides Rembrandt, he is totally fascinated by big cats. He purchases nature reserves all over the world where tigers, leopards, and panthers are allowed to roam. He is a co-founder of Panthera, an organization that protects cats.

His passion for Rembrandt ignited at an early age when his mother took him to the Metropolitan Museum in New York at the age of 6. “I do not remember what I felt when I saw a Rembrandt for the first time. But I wanted to go back every weekend. When my mother took me to the Museum of Modern Art for a variation, I stood angrily, arms crossed, looking at a white canvas with one line, and said I want to go to Rembrandt.” Laughing: “The trauma that I was tortured with contemporary art and the liberation just to be able to go to the Rembrandt again, that is etched in my memory.” When he was later allowed to choose where to go on vacation, he chose Amsterdam. “I wanted to go to the city where Rembrandt had lived.”

Kaplan went to boarding school in Switzerland and studied history at Oxford. That he then ended up in the commodities trade, with which he amassed his enormous fortune, was “truly a coincidence.” He proved quite talented at predicting which commodities would rise sharply in value. He was particularly successful with timely investments in precious metals such as gold and platinum. “I still know very little about geology and mining. My talent, I think, is that I can apply lessons from history to business so that I am just one step ahead of my competitors.”

He started his art collection with the same insight. “I had also fallen in love with Gerrit Dou in the Rijksmuseum, but I never thought I would be able to buy a painting by him. That I would ever own a Rembrandt was completely beyond my imagination. Until I spoke to Sir Norman Rosenthal of London’s Royal Academy in 2003, who said that paintings from the 17th century were somewhat undervalued. The dealers knew where the pieces were but had no buyers.” He smelled an opportunity, although the billionaire swears that he will never see art as just a good investment.

“When I saw something I liked, it took me a minute to decide. I was overcome by a collecting urge that I did not know I had in me. There was a trio of traders who realized that we wanted to buy a lot, if necessary, one in the morning and one in the evening. They always came to me first. That’s when passion, capital and a certain taste come together. I call that a deadly combination. My wish was to create the most beautiful collection there is. While I had no idea what that meant.”

Catching each other’s eyes

The penny dropped when he loaned one of the works to the Getty Museum in Los Angeles, “The Boy with the Turban [De jongen met de tulband]” by Jan Lievens. “I saw a school class walking past the painting, and one girl remained standing. I saw how the girl and the boy in the painting caught each other’s eyes.

That was a defining moment for us; everyone should see that art. I realized that with that, I could make the connection between people.”

Kaplan believes that the art of Rembrandt and his contemporaries touches and can connect people all over the world. “It reminds us of the things we share instead of separating us. I myself had a very cosmopolitan upbringing: boarding school in Switzerland, Oxford University, I have been to 110 countries. I am Jewish but have worked with many Arabs. My closest associate is Iranian, I live with my family in the United States and France, and my three children speak French and Hebrew.”

By letting his art travel, he hopes to “build bridges, foster tolerance and understanding” between people, cultures, and religions. Far-fetched, he admits. “And unfortunately, I have to say that there is still a lot of work to be done. I know how barbaric people can be.”

Currently, he is almost daily involved in the war in Ukraine. “I am chairman of Aliph, the organization founded by France and the United Arab Emirates to protect cultural heritage in war zones. A week ago,

I signed for another twenty generators for museums in Ukraine, and we have already been able to help 180 institutions. Aliph has a group that can act quickly to move art treasures to safety when bombs hit museums.”

Kaplan has never been picky about the countries allowed to loan his art; The lead Collection has been on display from China to Abu Dhabi. But Russia has been removed from the list for now. “I have had fantastic experiences with the Hermitage in Saint Petersburg and the Pushkin Museum in Moscow. But I support Ukraine. I am not a pacifist and believe in right and wrong. One feverish nationalist can send history in the wrong direction.”

And yet he has by no means lost his faith in the beneficial effects of art. “I always say: Rembrandt can save the world. For he represents beauty, truth, and goodness.”

Art was secure

Meanwhile, art purchases are slowing down, he admits regretfully. Nowadays, a piece of art is added to the collection not every week but once a year at most. Supply dried up in 2008 at the beginning of the financial crisis. “You would expect many people to sell their art back then, but the opposite happened: people actually held on to them. The value of money had become unclear, and art was safe.” Only when people were really in financial distress was there something left to trade – like the Rembrandt and the Vermeer of the casino boss.

Sporadically, Rembrandts still come onto the market. Such as recently “The Standard Bearer [De Vaandeldrager]”, which was purchased for the Rijksmuseum. No, Kaplan has not considered bidding on it. “I knew it would go to a museum. I will never consciously bid against a museum. That’s where the artwork is for everyone to see, and that’s the intention.”

Rembrandt and contemporaries. History paintings from The Leiden Collection, until August 27, Hermitage Amsterdam

Vermeer, February 10 to June 4, Rijksmuseum Amsterdam.